

UDC 330.35.011:330.366:339.972

SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA: INCLUSIVE INNOVATIONS

O. Drobotiuk

PhD in International Economics, Senior lecturer at Department of International Economics, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, 03057, Ukraine, Kyiv, 54/1 Peremohy av. khomenko@kneu.edu.ua

This article focuses on theoretical and practical issues of economic inclusive innovation-based growth. The topic presents interpretations of the concepts “inclusive innovation” by economist and experts from international organizations. The social and economic indicators of China and Chinese region were reviewed and the impact of inclusive innovation on Chinese economy was identified. This study systematizes the key government project for development of inclusive innovation in PRC.

Keywords: sustainable development, PRC, inclusive innovation, economic growth, Chinese economy

СТАЛИЙ РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ: ІНКЛЮЗИВНІ ІННОВАЦІЇ

O. B. Дроботюк

Поглиблення глобалізаційних процесів у світогосподарських відносинах призвело до асиметричного розвитку країн. За останні три десятиріччя суттєво зросла нерівність доходів населення як розвинутих країн, так і країн, що розвиваються. Така прірва між багатими та бідними верствами населення несе в собі соціально-економічні загрози. Тому економісти та експерти міжнародних організацій шукають шляхи розв'язання проблем у впровадженні інновацій, які ліквідують або знизять дискримінацію окремих категорій населення та підвищать рівень їхньої інтеграції в інноваційний процес. Інклюзивні інновації покликані покращити добробут малозабезпечених груп населення, зокрема у процесах доступу до освіти, медицини, інфраструктури.

У науковій літературі та звітах міжнародних організацій інклюзивні інновації трактують таким чином:

1. Розробка та впровадження нових ідей, які покликані створити можливості, що сприяють соціальному та економічному добробуту для безправних членів суспільства [George 2012].

2. Інклюзивні інновації спрямовані на розширення доступу до базових товарів та послуг, що сприяє покращенню якості життя та економічної залученості. Інклюзивні інновації – це будь-які інновації, які допомагають розширити

доступ до якісних продуктів та послуг для маргінальних груп населення [World Bank 2013].

3. Інклюзивні інновації – засоби, за допомогою яких розробляються товари та послуги для маргінальних груп [Heeks 2014].

4. Інклюзивні інновації – інновації, які безпосередньо сприяють добробуту груп з меншими доходами, можуть сприяти розвитку та створенню можливостей для працевлаштування, що інтегрує в ланку економічної діяльності [OECD 2015].

Таким чином, інклюзивні інновації спрямовані на розширення доступу до базових товарів та послуг, що сприяє покращенню якості життя та посиленню економічної активності бідних верств населення.

Питання подолання нерівності в регіональному розвитку є нагальним для китайського уряду. За 40 років Китай здійснив соціально-економічний прорив. З 1978-го по 2017 р. економіка Китаю зростає в середньому на 9,6 % щорічно. Показники номінального ВВП та ВВП на душу населення зросли в 56 та 38 разів відповідно. Такі високі темпи зростання економіки забезпечені позитивним торговельним сальдо та притоком іноземних інвестицій. Сучасна економічна політика КНР спрямована на розвиток внутрішнього ринку та зменшення залежності від експорту і ПІІ.

Таблиця 1

Соціально-економічний профіль КНР

Показники	1980	1990	2000	2010	2017
Номінальний ВВП, млрд. дол.	215,6	305,3	398,6	1214,9	6066,4
Δ реального ВВП, %	12 %	8 %	4 %	9 %	11 %
ВВП на душу населення, дол.	223	307	340	947	4461
ПІІ, млрд. дол.		57	3487	40715	114734
Експорт, млрд. дол.	9,95	18,1	62,1	249,2	1577,8
Імпорт, млрд. дол.	11,1	19,9	53,3	225	1396,2
Чисельність населення, осіб	966,0	993,9	1172,5	1283,2	1359,8
Рівень урбанізації, %	17,9	19,4	26,4	35,9	49,2
Рівень бідності у сільській місцевості, %	96,2	73,5	49,8	17,2	4,5 (2016 р.)

Джерело: складено автором на основі даних World Bank, UNCTAD

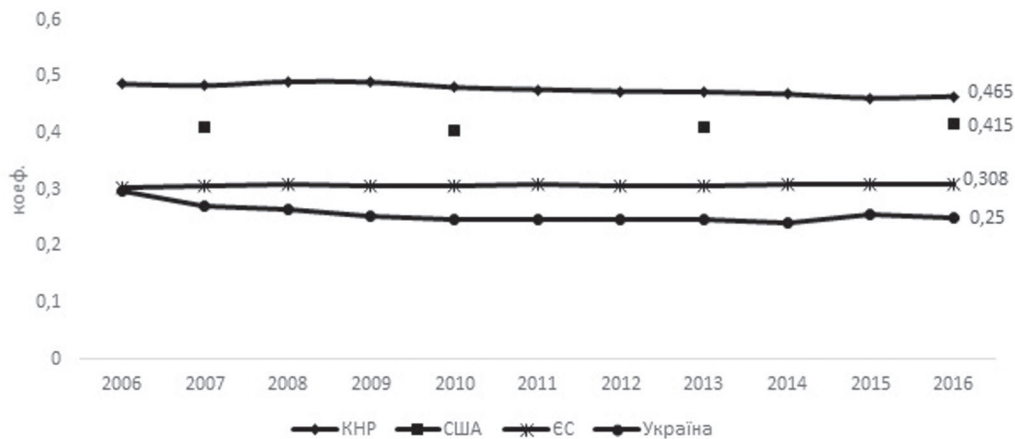
Стрімкий розвиток економіки зумовив зростання рівня урбанізації, зокрема вже станом на 2017 рік показник сягнув 49 %. Також скорочується рівень бідності в сільській місцевості – з 96 % у 1980 р. до 4,5 % у 2016 р.

Ключовим чинником такого успіху є поступова та незмінна політика реформ та відкритості уряду Китаю протягом 40 років. Китайську модель економічного розвитку можна розглядати крізь призму періоду правління Мао Цзедуна, реформаторської політики Ден Сяопіна та його послідовників. Тож ключові віхи економічного розвитку КНР такі:

- перші чотири п'ятирічні плани (1953–1975 рр.) – індустріалізація та колективізація;
- з 5-го по 9-й п'ятирічні плани (1976–2000 рр.) – етап економічного “відродження”;

• з 10-го по 13-й п'ятирічні плани (2001–2020 рр.) – етап інноваційної економіки.

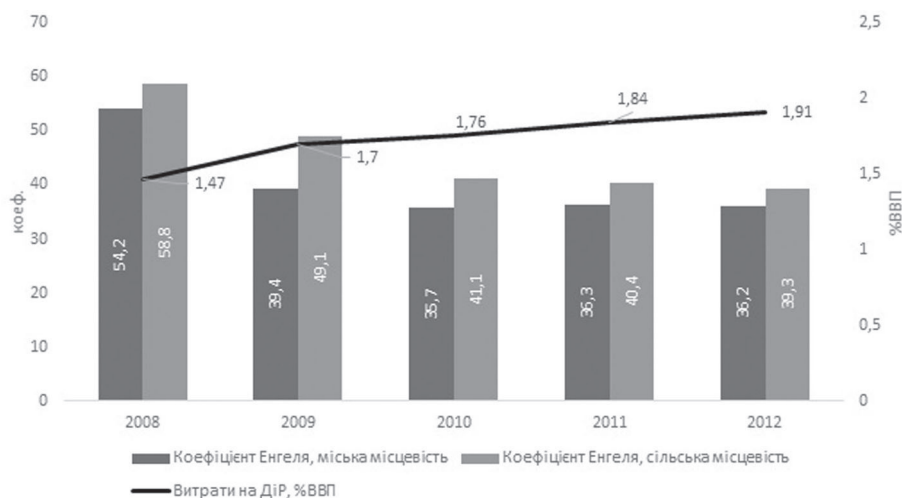
Однією з ключових політик китайського уряду є інноваційна політика держави, яка спрямована на розвиток науки і техніки задля соціально-економічного розвитку держави. Наприкінці 1970-х років перші кроки були зроблені у стимулюванні інклюзивних інновацій у сільському господарстві з метою покращення якості життя населення на селі. Однак і досі залишається великий розрив між багатими та бідними верствами населення, про що свідчить коефіцієнт Джині, який у 2016 році ставив 0,465.

Рис. 1. Коефіцієнт GINI в КНР, США, ЄС та Україні

Джерело: складено автором на основі даних World Bank

Такі диспропорції обумовлені різним рівнем доходів у сільській та міській місцевостях. Однак варто зазначити, що при зростанні витрат на дослідження і розробки (ДіР) спостерігається пропорційне збільшення доходів населення (рис. 2). Зокрема, коефіцієнт Енгеля свідчить про більш швидші темпи скорочення частки витрат на харчування в сільській місцевості від доходів, що є результатом зростання доходів.

Рис. 2. Витрати на ДіР та коефіцієнт Енгеля

Джерело: складено автором на основі даних National Bureau of Statistics of China

У період із 2013-го по 2016 р. чисті доходи міського населення зростали в середньому на 8 % щорічно, а сільського населення – на 9 % щорічно при збільшенні витрат на ДіР від 1,99 % до 2,11 % ВВП. Доход населення міської місцевості майже втричі перевищували доходи населення сільської місцевості (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка витрат на ДіР та доходи населення КНР

Джерело: складено автором на основі даних National Bureau of Statistics of China

Рис. 4. Регіональний розподіл доходів населення в КНР, 2016

Джерело: складено автором на основі даних National Bureau of Statistics of China

А в регіональному розрізі найвищий рівень чистого доходу в Шанхаї, Пекіні, у провінціях Чжецзян, Тяньцзінь, Цзянсу та Гуандун. Саме ці провінції є лідерами за показниками інноваційної активності. Провінції ж із найменшим рівнем доходів – Цінхай, Юньнань, Гуйчжоу, Гансу та Тибет (рис. 4). Це

регіони з найнижчими показниками інноваційної активності, а також рівнем охоплення освітою. Такі регіональні диспропорції обумовлені політикою реформ та відкритості, у межах якої стимулювалися провінції Північно-Східного та Південного Китаю, уздовж узбережжя. Саме в цих провінціях утворилися спеціальні економічні зони, до яких залучається іноземний капітал, створюються нові робочі місця та зростають доходи населення. Децентралізація фіскальної та бюджетної політики також посилила розрив між провінціями. Тобто чим менше створюється ВРП, тим менші доходи та соціальні виплати в регіоні. Тож для подолання цієї проблеми уряд Китаю взяв курс на інклюзивний розвиток економіки, де інновації є основою.

Політика уряду КНР у розвитку інклюзивних інновацій. У період з 1986-го по 2018 рік уряд Китаю запровадив 4 великі проекти у стимулюванні інклюзивних інновацій: Програма Іскра (1986–2015), Інноваційний фонд для МСП (1999 – нині), система представників (2002 – нині) та Національний план дій з наукової грамотності (2006–2020).

Таблиця 2

Державні проекти розвитку інклюзивних інновацій

<i>Проект</i>	<i>Мета</i>	<i>Цільова аудиторія</i>	<i>Інструменти</i>
Програма Іскра (1986–2015)	підвищення інноваційної ефективності сільського господарства шляхом розвитку науки і технологій та їхньої популяризації	сільські райони	навчання технологій та менеджменту, підтримка науково-технологічних проектів або проектів, які використовують ноу-хау дослідницьких інституцій для впровадження локальних технологічних програм
Інноваційний фонд для МСП (1999 – нині)	підвищення науково-технічних та інноваційних можливостей МСП	малі та середні підприємства	фінансова підтримка (гранти, субсидії на отримання позики для інноваційних продуктів та пілотного виробництва, а також інвестиції в акціонерний капітал) та консультаційні послуги
Система представників (2002 – нині)	стимулювання інноваційної активності в сільській місцевості шляхом направлення туди фахівців у галузі науки та технологій, а також сприяння інноваційному підприємництву	фермери в сільській місцевості	кваліфіковані фахівці в галузі науки і технологій надають фермерам науково-технічні послуги, включно з демонстрацією нових технологій, навчанням та персоналізованим консалтингом
Національний план дій з наукової грамотності (2006–2020)	підвищення загальної наукової грамотності в країні (до 2050 року кожний дорослий має володіти базовою науковою грамотністю)	всі громадяни, особливо з мало-забезпечених верств населення нерозвинених регіонів	інвестиції в обов'язкову державну освіту, в освітню інфраструктуру та організацію науково-популярної діяльності

Інноваційна політика щодо інклюзивного розвитку спрямована на подолання бар'єрів, з якими стикаються певні соціальні групи, компанії, регіони, для участі в інноваційній діяльності. Китайська інноваційна політика щодо інклюзивного розвитку узгоджується з такими глобальними цілями ООН, як подолання бідності, особливо в сільській місцевості, забезпечення якісною освітою та підвищення рівня наукової грамотності, стимулювання підприємницької діяльності в сільській місцевості задля забезпечення достойними робочими місцями, розвиток інновацій у сільському господарстві та подолання нерівності.

REFERENCES

Bank, W. (2013), *Inclusive Innovation for Sustainable Inclusive Growth*. Retrieved from World Bank: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/26333>

George, G. M. (2012), Innovation for Inclusive Growth: Towards a Theoretical Framework and a Research Agenda. *Journal of Management Studies*, 661–683. doi:10.1111/j.1467-6486.2012.01048.x

Heeks, R. F. (2014), New Models of Inclusive Innovation for Development. *Journal of Innovation and Development*, 175–185. doi:10.1080/2157930X.2014.928982

OECD. (2015), *Innovation for Inclusive Growth*. Retrieved from OECD: <http://www.oecd.org/sti/inno/Innovation-Inclusive-Growth-Brochure.pdf>

СТАЛИЙ РОЗВИТОК КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ: ІНКЛЮЗИВНІ ІННОВАЦІЇ

О. В. Дроботюк

Стаття присвячена теоретичним та практичним аспектам економічного розвитку на основі інклюзивних інновацій. У статті подано трактування поняття “інклюзивна інновація”, авторами яких є економісти та експерти міжнародних організацій. Проаналізовано соціально-економічні показники Китаю та регіонів, а також визначено роль інклюзивних інновацій у китайській економіці. У дослідженні систематизовано ключові проекти розвитку інклюзивних інновацій у КНР.

Ключові слова: сталий розвиток, КНР, інклюзивна інновація, економічне зростання, китайська економіка

УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ КИТАЙСКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ: ИНКЛЮЗИВНЫЕ ИННОВАЦИИ

О. В. Дроботюк

Статья посвящена теоретическим и практическим аспектам экономического развития на основе инклюзивных инноваций. В статье представлены трактовки понятия “инклюзивная инновация”, авторами которых являются экономисты и эксперты международных организаций. Проанализированы социально-экономические показатели Китая и его регионов, а также определена роль инклюзивных инноваций в китайской экономике. Исследование систематизирует ключевые государственные проекты развития инклюзивных инноваций в КНР.

Ключевые слова: устойчивое развитие, КНР, инклюзивная инновация, экономический рост, китайская экономика

Стаття надійшла до редакції 27.11.2018